

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 18.

V Ljubljani, v soboto 2. maja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ban grof Khuen Hedervary — tiran Hrvatov.

(Poroča „Slov. Listu“ član hrvatske stranke prava.)

Razmere, koje se sedaj v Hrvatski razvijajo pod sistemom prvega policajca mažarske vlade, so dosegle tako višino, da so prekoračile vsako mejo pravilnega postopanja merodajnih faktorjev na Hrvatskem. Ime grofa Khuen Hedervaryja je za sedaj v hrvatski zemlji najbolj sovražno. Pa kako, da ne bi bilo! On, kojemu leži vsa moč v rokah, je v dvajsetih letih svojega banovanja dosegel za Hrvate manj, nego je bilo tedaj, ko je zasedel bansko stolico. Avtonomne oblasti so podrejene banu, zajedničke oblasti so podrejene neposredno mažarskemu ogerskemu ministerstvu v Pešti in danes Hrvatje nimajo niti slobodne uredbe, niti slobodnega delokroga pri hrvatskih oblastvih. In to iz razloga, ker je na čelu najvišje oblasti v Hrvatski ban in v njegovi odsotnosti za notranje posle podban, podrejen mažarskemu ministerskemu predsedniku Szellu. Vsi predstojniki uradov so indirektno podrejani banu, a direktno Mažarom kljub svoji samostojnosti in neodvisnosti. Tako je ban v rokah Mažarov in pred mažarskimi vodji popolnoma diskreditiran.

Zato baš bi bila sveta dolžnost grofu Khuen Hedervaryju na korist dobre stvari voditi vladu zakonitim načinom, a ne tako protizakonito, kakor sedaj. A on tega noče, kajti ve, da bi potem zanj to ne bilo koristno. Grof Khuen Hedervary skupno z Mažari hoče, da so Hrvatje neki del Ogrske in da tako Hrvate pred svetom utaji.

Početni temelj hrvatskemu političnemu in gospodarskemu napredku morala bi graditi v Hrvatski vlada, a če že ne ona sama z lastno svojo inicijativo, bi morala vsaj politično gospodarske potrebe podpirati. Ker pa tega ne stori, dokazuje sama, da ne stori, kar je njena dolžnost. In tudi sedaj v najnovjšem času grof

Khuen Hedervary meče v zapore in muči hrvatske rodoljube, ki nezakonito postopanje Mažarov nad Hrvatimi svetu kažejo in pošteno odkrivajo.

Za tako brezobzirno postopanje pada največja krivda na grofa Khuena; kajti on proti jasnemu besedilu nagodbnega zakona glede službenega hrvatskega jezika in hrvatske zastave, usiljuje na Hrvatskem mažarski jezik in mažarsko zastavo, kar je popolnoma protizakonito.

A največja krivica, katero so morali Hrvatje doživeti od strani Mažarov, je ta, da so morali od leta 1868. Mažarom na popolnoma protizakonit način plačati štiri sto milijonov kron, a zakaj in čemu — še sedaj Hrvatje ne vedo.

Resnica je, da grof Khuen Hedervary daje Mažarom ves denar, katerega siromašni kmet s svojimi žulji z največjo težavo zbere, in si Mažari s tem hrvatskim denarjem zidajo svoje palače, a Hrvatje nimajo od vsega tega nič. Ravno radi tega odločili so se voditi borbo na življenje in smrt proti neprijatelju hrvatskega naroda tiranu in sodnijsko ožigosanemu grofu Khuenu Hedervaryju.

Sedaj na Hrvatskem niso sami Hrvatje sigurni mej štirimi stenami in mej štirimi očmi govoriti o tužnem položaju domovine, da ne bi bili v nevarnosti, da bi jih ne denunciral kak podkupljenec policijskega sistema. Pri sistemu, ki sedaj vlada v hrvatski zemlji, more imeti dostop do službe samo denuncijante, goljufi, če so bili tudi že v zaporih, in najneizobraženejši ljudje. Grofa Khuena vlada ima ta smoter, da ohrani Hrvate kolikor mogoče kot analfabete in neinteligentne ljudi, da bi tako uboge kmete mogla tembolj molziti in na svojo korist narod izkoriščevati — vse na slavo takozvane „mažarske ideje“.

Uverjeni smo, da vsi oni, ki se vsaj nekoliko zavedajo pravic, bodo simpatizirali s hrvatsko opozicijo, ki gre edino za tem, da bo hrvatski narod svoboden v vsem državnem živ-

ljenju in da pride z živo resnico in neutajljivo pravico do vspeha in cilja. Zato je zdaj edina želja vseh rodoljubnih Hrvatov: „Doli z banom grofom Khuen Hedervaryjem!“ in „Bila Hrvatska Hrvatom!“

Za obrtnike.

V zadnji seji kranjske trgovske in obrtne zbornice je zborniški svetnik g. Ivan Kregar stavil dva, za obrtnike velevažna predloga. Prvi nujni predlog gosp. Ivana Kregarja glede razstave strojev, ki se rabijo pri malem obrtu se glasi:

Letošnjo jesen meseca septembra se priredi dva meseca trajajoča razstava strojev, ki se rabijo v malem obrtu. V ta namen se naroča zborničnemu predsedstvu, da stopi v dotiko z deželno vlado in deželnim odborom in če je mogoče izposluje v imenovanju svrhu kako denarno podporo. Dalje se naroča zborničnemu predsedstvu, da se nemudoma obrne na vodstvo c. kr. tehnološkega obrtnega muzeja na Dunaju, da prepusti za imenovano dobo svoje stroje name-ravani razstavi. Za ureditev razstave pa naj se: 1. izvoli odsek štirih članov izmed svetnikov trgovinske in obrtne zbornice, ki naj se pomnoži po dogovoru s predsedstvi obrtnih zadrug na Kranjskem in s zastopniki malih obrtnikov. — 2. Imenovanemu odseku se dovoli 1000 K, da izvrši ta sklep.

Zborniški svetnik g. Kregar utemeljeval je nujnost tega predloga, povdarjajoč, da je predlog nujen v prvi vrsti radi tega, ker ima zbornica premalo sej. Vsaka stvar se predolgo vleče. Odsek bo imel veliko posla. Treba se bo obrniti na deželno vlado in deželni odbor za podporo, zato je stvar nujna. Tudi revščina in propad obrtnije dokazuje, da je stvar nujna.

Zborniški svetnik gosp. župan Hribar je pohvalil predlog in ga imenoval velevažen. Zdi

Plačani dolg.

(Slika iz ameriškega življenja.)

Mali Belly O'Bryn je sedel na svojem visokem stolu pri edinem okencu, ki ga je imela hišica njegovega starega očeta. Ta je bil šel dopoldne tri milje daleč v mesto nakupiti raznih stvari. Vnučku je bil obljubil, da mu prinese iz mesta sladkorja. Misel na to darilo ni dala dečku da bi bil zaspal, dasi je bil silno truden.

Zunaj je bilo že zelo tema, in Bellyja je postajalo v mračni sobici strah, kati medli žar, ki je prihajal od ognjišča, je podajal vsem predmetom v sobi, ozki postelji, surovo izdelani mizi in visokim stolom čudno, grozno obliko. Rad bi bil prižgal svetilko, a to delo je oskrboval le ded, in deček se ni razumel na to.

Globok vzdih se izvije dečku iz prsi. Nasloni se s komolci na palico pri oknu in se ozre v mračno naravo, skrbno gledaje po dedu.

Kar se zgane. Po poti gre nekaj črnega. Vsled teme se ni dalo razločiti, a kdo bode pač drugi kot ded. Urno plane Belly z visokega stola in hiti proti vratom. Kar nekdo močno potrka. Belly prestrašen obstoji. Ne, ded ni, ded ne trka. A kdo je? Še je stal deček preplašen pri vratih, kar stopi oni mož v sobo.

„Ali je Jack O'Bryn doma?“ vpraša.

„Ne“, zajeclja deček.

„Kdaj pa pride? A kdo si ti?“ vprašuje tujec.

„Ded pride kmalu“, odvrne maliček, „jaz sem pa Belly“.

„Tako! Zakaj si pa v temi? Ali nimaš luči? Saj se nič ne vidi“.

Belly hiti k ognjišču, poišče žveplenke in jih da tujcu. Potem mu pokaže svetilko, in tujec jo je prižgal. Svetli žar svetilnice je pregnal dečku ves strah, in pa še, ker je videl, da tujec ni kakšen tat.

„Ali nočeš nič počiti?“ vpraša prijazno.

„Toda v velikem naslanjaču ne, ta je dedov“.

Molče se vsede mož, a Belly spleza zopet na svoj stol in opazuje tujca radovedno, kakor znajo otroci. Tako zelo mu ni bil všeč kakor ded, dasi je bil videti mnogo mlajši. Majhen in čokat je bil, s črnimi, nemirnimi očmi, kratko ostrizen, ozkih usten, suh v lica, brez brade, širokih iz lic strlečih kosti.

„Ti si torej sin Tomov? vpraša tujec, opazujoč dečka. „Koliko si star?“

„Šest let“.

„Hm! Ali je res že tako dolgo?“ zamrmra mož za se in se zamisli. Belly se spomni, da bi bilo dobro tujca nekoliko postreči.

„Ali si lačen?“ vpraša moža, prijemši ga z roko za rame. Ta se vzdrami: „Da, lačen kot volk!“ vzdihne.

Kot blisk švigne Belly s stola, bega sem ter tja in nanese na mizo, kar mu je prišlo pod roke, kruha, sira in posodico mleka.

„Ded prinese skoro gotovo še kaj dobrega iz mesta“, pristavi, kot bi se hotel opravičevati, da ne more postreči gostu s čim boljšim. „Ali ve, da prideš?“

„Da, pisal sem mu“.

„A, ti si mu torej pisal!“ Videlo se je, da je Belly pričakoval kaj imenitnejšega, vsaj kakor je pravil ded.

„Pravzaprav sem mislil šele jutri priti“, razlaga tujec, „pa mi je bilo danes bolj pripravo“.

„Ali si ti naš?“ vpraša deček, gledaje moža, s kako slastjo je jedel.

„Kaj misliš s tem?“

„No — stric ali kaj tacega“.

„A tako! Seveda, bratranec sem. Ali nisi nikoli nič slišal o meni?“

„Kako ti je pa ime?“

Suhi možiček se vzravna možko po konci, rekoč: „Jaz sem Timotej Daly“.

se mu pa, da ni tako nujen, ker treba ga je temeljito preštudirati. Tudi znesek 1000 K se mu zdi veliko premajhen.

G. Kregar odgovori, da on ni mislil, ko je v predlog stavil 1000 kron, da bo ta znesek zadostoval. Ta svota je samo prvi znesek, katerega bi imel odsek za prvi hip na razpolago. Sploh je pa tudi v predlogu, naj se odsek obrne do deželne vlade ali deželnega odbora, da izposluje kako denarno podporo. Sicer pa, pravi govornik, ne mislim, da bi bila ta razstava velikanska, da bi bilo vse v zastavah in hiše okinčane. Mislim malo razstavo, katera bi bila popolno lokalnega pomena. Prostore bi mogoče prepustil deželni odbor v deželnem muzeju.

Veseli pa me, pravi govornik, da se je zavzel za predlog tudi g. župan Hribar, kajti upam, da ako bo odsek prosil tudi mestno občino za podporo, bode gotovo gospod župan stvar priporočal in odsek bo dosegel svoj namen.

Sklenilo se je izročiti predlog v pretres že obstoječemu razstavnemu odseku, ki naj o tem poroča v prihodnji zbornični seji.

Predlog g. Iv. Kregarja glede kazni obrtnikov radi zamud vajencev v obrtno nadaljevalnih šolah se glasi:

Predsedstvu trgovske in obrtne zbornice se naroča, naj nemudoma posreduje pri merodajnih faktorjih, da se zadnji čas naložene in še neizplačane drakonske kazni malih obrtnikov glede na zamude šolskega obiska njihovih vajencev v obrtno nadaljevalnih šolah odpuste ali vsaj zdatno znižajo in da se v bodoče v tej zadevi z malimi obrtniki razumnejše in obzirnejše postopa.

Predlagatelj zbornični svetnik g. Kregar je utemeljeval nujnost ter povdarjal zopet, da ima zbornica vedno premalo sej. Dotični obrtniki so se proti kazni pritožili, rekurzi so še nerešeni, torej lahko zbornično predsedstvo poseže vmes, da se kazni odpuste ali vsaj zdatno znižajo.

Zbornični svetnik g. župan Hribar je bil proti nujnosti, češ, predlog je premalenkosten. (To je prijatelj obrtnikov!) in kam pridemo, ako bomo vsak predlog nujnim smatrali! — Na to bodo obrtniki gotovo sami odgovorili g. županu Hribarju, to je tistemu županu, ki ima ob raznih volitvah polna usta sladkih besed za obrtnike.

Predsednik g. Lenarčič pa je obljubil predlagatelju, ako mu isti naznani natančno, pri kateri inštanci da so rekurzi, da bo predsedstvo storilo kolikor mogoče.

Predlagatelj gospod Kregar je obljubil to storiti.

Poleg tega je g. Kregar podrezal v tej seji trdi v zaspanost, ki vlada v pripravljavnem odboru za peterburško vseslovansko razstavo.

Katoliško narodna stranka bo imela odslej v tej zbornici dva zastopnika, ker je zbornični član g. Medved odšel s Kranjskega in je bil namesto njega izžreban član katoliško narodne stranke dež. poslanec g. Mejáč.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj. Niti polovice napadov na duhovne Kranja in okolice, in seveda v prvi vrsti na dekana Koblarja, katere „v naročju matere katoliške cerkve“ bivajoči Ciril Pirc zbaše vsako soboto v svojega „Gorenjca“, ne zavračamo v „Slovenskem Listu“, ker imamo premalo prostora za njegove neslanosti. „Slovenski List“ ima višjo nalogo, kakor „Gorenjec“, ker prinaša poročila o vseh važnih novicah celega tedna in mnogo podučnih stvari, v „Gorenjcu“ pa se čita samo polemika na korist liberalnim načelom. Zato pa Cirilček postaja predrzen, ako se ne zmenimo za njegove napade, in začne ponavljaje izzivati. V zadnjem listu vnovič zahteva, da naj „Slovenski List“ pove, če je „Koblar res vabil v šoli otroke na veselico“. „Sl. List“ tej zahtevi ustreže in pove, da je gospod Koblar res povabil po šoli fante obrtno-nadaljevalne šole na veselico, in sicer na slavnost papeža Leona, katerega „Gorenjec“ imenuje „lačnega Laha“. Pirc pozivlje „mojstre in pristojno oblast“, da naj nastopi proti gospodu dekanu zaradi njegovega zločina. No, naj mu povemo, da se g. Koblar ne boji zaradi tega niti mojstrov, niti pristojne oblasti. Mojstrov v Kranju g. Pirc itak nima na vrvi, ker jih jako malo pripada k liberalni stranki. Pristojno oblast, kolikor se je drži njegovega bratrance, ima pa lahko Pirc na vrvi, kolikor se mu bo pustila. Vendar bi svetovali Pircu, da naj svojega nosa preveč ne vtika v šolo. Prvič zaradi tega ne, ker ga gotovo še nos boli od dunajske šole, in drugič zaradi tega ne, ker utegne „pristojna oblast“ v šoli vse kaj drugega zavohati, kakor vabila na papeževo slavnost. V katedru neke bližnje šole bi na pr. zagledala poleg dnevnika tudi rokopis, obsegajoč napad na „plačano duhovščino“, prepleten z neresnicami in psovkami. Ako bi ga primerila z dopisom v „Gorenjcu“, bi se prepričala, da za „Gorenjca“ ta rokopis ni bil veliko popravljen. Pristojna oblast bi tudi lahko izvedela, da ni mogoče, da bi otroci imeli dobre vaje v branju, ako ima učitelj svoje vaje za katedrom.

To pa že res presega vse meje, kar počenja ta kranjski Pirc. V zadnjem listu se je spravil na to, koliko v Kranju „krst košta“. Primerja namreč duhovna, ki sv. krst deli, „s kramarjem, ki ne sme nikdar zabavljati čez svoje odjemalce zlasti tedaj ne, če so dobri odjemalci in če poleg tega še blago — preplačujejo!“ — Da se spozna vsa zlobnost tega napada na zakrament sv. krsta in na krščujočega duhovna, naj omenimo, da je ta „dobri odjemalec“ Ciril Pirc sam, kateremu je nedavno „zabrlizgalo najmlajše“. V Kranju se za krste nikoli nič ne zahteva. Ako pa župljani krščujočemu kapelanu, kateri sicer nima od njih ne bire ne plače, prostovoljno kaj podare ob krstih, je treba prav gorjanske neotesanosti, da se ta dar oponaša ter zraven še čveka o kramarju in blagu. Kadar bo Pirc

prodajal preležane facaneteljne v svoji štacuni, takrat naj ta kramar pove, da je blago preplačano. Zakramenti so pa sveta stvar, katere naj ne oskrunja s svojo nečedno barvo kranjski „farbar“. To je splošno mnenje katoliškega Kranja.

Iz Idrije. Prihodnjost Idrije je rešena! Sedaj smo na vrhuncu sreče, ker bomo imeli — pripravljalni tečaj. „Jednakopravnost“ piše: Ustanovitev pripravljalnega tečaja za našo realko so vsi prijatelji napredka pozdravili s pravim veseljem. Spoznali so vsi, da je pri naših prežalostnih ljudsko šolskih razmerah še le s to napravo položen pravi temelj mlademu in tako potrebnemu zavodu. Na to pada po klerikalnih katerim celo podtika, da so pričakovali, da postane iz realčnega poslopja kak samostan... Pa pustimo te oslarije, zanima nas nekaj drugega.

Pri seji, v kateri je bil z enim glasom večine sprejet predlog, da se napravi pripravljalni tečaj za prvi razred slovenske realke idrijske, je gosp. Kos priporočal, naj se kolikor mogoče vpliva na to, da se uredi res precej zamotane razmere na naši rudniški ljudski šoli, in pripravljalnega tečaja, katerega bo morala vzdržavati občina, ne bode treba.

Pri seji sta bila tedaj tudi vodja c. kr. rudniške šole A. Novak in njen krajni nadzornik rudniški svetnik Koršič, oba prištevajo naprednjaki svojim. Župan je moral pobijati predlog Kosov — pa se je umetno izognil veliki kritiki nad rudniško ljudsko šolo, najbrže, da bi ne zadel ob imenovana gospoda, Povdarjal je v svojem govoru, da ni namen ljudske šole, pripravljati otroke za srednje šole, napravljati posebne pripravljavne tečaje. Tam se spozna, kdo bi bil sposoben za študiranje, kdo pa ne. Tudi Idrija naj to stori. — Predlog je obveljal, ker sta glasovala najbrže z ozirom na te besede zgoraj imenovana gospoda zanj.

„Jednakopravnost“ je pa sedaj bolj odkrita. Kar so naši možje govorili po seji, to potrjuje, — mahne pa po rudniški šoli, hud udar. Sedaj naprednjaki naravnost povedó, da so za pripravljalni tečaj samo zato, ker je naša šola slabo urejena. Ako bi liberalci še kaj drugega čitali, nego „Slovenski Narod“ in „Jednakopravnost“, bi končno pričeli zabavljati gotovo vsej „novi“ šoli, ne samo idrijski. Sicer pa nekaj besedi, kako drugod mislijo o pripravljalnih tečajih. Leta 1999. n. pr. je naš rojak nadučitelj Martin Kavčič na Nižje Avstrijskem, pisal: „Možje, kateri so bili „spočetka navdušeni za novo šolo, so se pozneje obrnili nevoljni od nje proč in rekli: „Zmotili smo se v svojih nadah! Nova šola nima kljub temu, da je tako draga, niti onih uspehov, katere je imela stara štirirazredna glavna šola.“ V tem, ko so lahko učenci stare šole po dovršenem četrtem šolskem letu napravili s povoljnim uspehom vzprejemni izpit za kako srednjo šolo in nadaljuje šolanje, je današnji učenec po zvršenem petem šolskem letu

„O — o!“ Belly samega začudenja tleskne z rokama. Ti si bratranec Tim.“

„Istina, dečko!“

Belly obmolkne za trenutek, kot bi hotel razumeti, kako je to mogoče. Potem pa se mu je vzbudilo nekaj kakor sočutje do novega sorodnika.

„Ali si zelo truden, Tim?“ vpraša.

„O, kako!“ prikima Tim in zazdeha.

„No, potem sedi v dedov naslonjač“, mu dovoli dečko dobrodušno. „Aj, tam se sedi lepo, boš videl!“

Molče se presede Daly. Res je bil silno truden in ne preveč vesel, da ga je stari O'Bryn kar tako kratkomalo pozval k sebi. Pet let se že niso videli. Drug za drugega se niso brigali; dasi bogati Daly ni tajil sorodstva z ubogim stričnikom, mu vendar ni nikdar prihitel na pomoč.

Zato se je začudil ne malo, ko ga je poklical O'Bryn kar n utegoma, naj pride k njemu. A bil je takoj voljan odpraviti se na pot.

Med tem, ko se je zibal v mehkem naslonjaču, edini razkošni opravi O'Brynovi, ga je Belly opazoval dalje. Kar opazi, kako težko okovane čevlje ima Daly. Nehote si je mislil, da strica gotovo morajo tiščati.

„Ali te nič ne bole noge v takih čevljih? vpraša sočutno Belly.

„O, grozno!“ pritrdi Daly. „Danes sem se mučil ž njimi že dvanajst milj daleč.“

„Sezuj se!“ svetuje Belly, „čakaj malo!“ Nato skoči deček s stola, rekoč: „Ti jih bom pa jaz potegnili z nog, stric Tom.“

Daly še ni odprl ust, a mali deček je že vlekel za čevlje na vso moč. Ali je bila postrežljivost malega Bellyja, ali dotikanje mehkih otroških ročic, kar je ganilo moža v dno srca? Ljubkovalno je pobožal zlatolasega dečka in zamrmral: „Dober deček si!“

„Čevlji človeka silno utrudijo“, razlaga Belly modro kot kak star očanec, „jaz hodim rajši bos. — Tako, stric Tom“, pristavi naposled, vstane, in podpiše ogenj na ognjišču; „sedaj nekoliko zadremliji, in ko pride ded, te vzbudim.“

Daly ni mogel prikriti nasmeha, a pretruden je bil, da bi mogel govoriti. Zaprl je oči in zaspal.

Bellyju je bilo to jako všeč, in ko je potisnil stricu še svojo malo blazinico skrbljivo pod glavo, je zlezal zopet nazaj na svoj stol k oknu.

Ni bilo temu pol ure, kar se začujejo v veži težki koraki. Sedaj je vedel Belly natanko,

da je ded. Hiti mu tiho nasproti, dene kazalec na usta in zašepeče:

„Stric Tom je tu! Spi!“

Jack odloži veliki jerbas, potem se pa obrne k spečemu možu, natančno ga opazovaje.

„Vedno isti“, si misli in čelo se mu nagubanči, „trd mož brez srca!“ Neki tajen žar mu je zaigral v očeh, na pol kot zmagoslavno veselje, napol kot jeza. A veselje je zmagalo, ker se mu je zdelo zelo imenitno, da ga je Tim tako urno ubogal.

Ni ga hotel buditi; vnuka, ki je zrl deda poln veselih nad, je stisnil obljubljeni zavitek sladkorja in jel nato počasi prazniti košaro. Belly je kar strmel, ko je zagledal stvari, kakoršnih hiša njegovega deda še ni nikdar videla. Kos prekajene svinjine, tri maslene štruice, potica zavita v srebrni papir in steklenica vina, vse to je postavil ded za vrstjo na mizo. Stari je dolgo časa premišljal, predno se je odločil kupiti vino, a dejal si je, da se ob tako posebni priliki tudi spodobi kaj posebnega.

„Imenitno!“ vzklikne Belly skoraj na glas, da se je mož v naslanjaču zganil, a potem zasmrčal iznova.

„Menda že!“ se namuzne stari ded. „Pa je tudi imeniten večer nocoj, mali moj! Ti seveda

brez posebne priprave komaj zmožen napraviti vzprejemni izpit. — Pa če se mu še to prvo posreči, zaduši se navadno že v prvih razredih srednje šole.“

Dalje piše isti nadučitelj Slovenec, službojoč v nemškem Breitenau-u: „Tukaj do sitega znani ugovor, da ljudska šola in pripravljavnica za srednje šole, uporabljati, reklo bi se, stare fraze mlatiti! In z dovoljenjem, zakaj pa se je naša nova šola odrekla nalogi, da bi bila pripravljavnica za srednje šole? Ali onih mnogo stotisoč starišev, katerih otroci v višjih šolah študirajo, ni tudi znaten del ljudstva? Ali niso prisiljeni ti, kakor drugi plačevati šolski davek? Ali je morda to razumeti kot kazen za one stariše, kateri hočejo dati otrokom višjo izobrazbo? Kakšne čarovinje se pa zahtevajo od onih učencev z ljudskih šol, kateri hočejo prestopiti na kako srednjo šolo? Nič drugega kot veronauk, slovnica, pisanje in računanje, torej samo najpotrebnejše učne predmete, katerih znanje zahteva za svojega otroka tudi vsak hribovski kmet. Ako je torej stara štirirazredna šola — navidezno — z slabšimi učnimi močmi, brez učnih pripomočkov in z nerodno metodo, pri štiriurnem dnevnem pouku lahko dosegla v štirih letih omenjeni cilj, mora biti danes to ob pravi razdelitvi učne stvarine z „modernimi“ učnimi močmi, izvrstnimi učnimi metodami in z izbornimi učnimi pripomočki v petih letih tudi na manj urejenih šolah in brez posebne priprave mogoče!“

Tako piše učitelj o pripravljavnih tečajih. Le vzemite v roko brošuro „Antrag auf Lösung der österreichischen Schulfrage“, v odstavku „Schul-Misere“ bodete to čitali.

Jako nehvaležno se torej izkazuje naša „Jednakopravnost“ vodju rudniške šole, kakor tudi njenemu nadzorniku, ko sedaj udriha po ljudski šoli. Po besedah županovih je pripravljajni tečaj imel nekaj smisla, po utemeljevanju „Jednakopravnosti“ nima nobenega več. Ako je rudniška šola res tako slaba, kakor piše „Jednakopravnost“, pritegnili bi bili pri seji našim možem, kateri niso govorili proti tečaju iz sovrastva do omike, temveč zato, ker je ta tečaj novo breme davkoplačevalcem, oziroma delavcem, ki morajo plačevati višjo najemščino. C. kr. rudniška ljudska šola naj se uredi; temu nakladati občini nepotrebna bremena! Ker pa že omenjate, da sedi skoro v vsakem razredu do 100 otrok, je v toliko res, da sedi skoro vsako leto v II. razredu do 190 otrok, poučuje pa ta razred vedno g. vodja, ki je glasoval za pripravljajni tečaj, dasi ne bo sam prav nič razbremenjen radi tečaja, ker bodo sprejemali učence, ki dovrše najmanj III. razred.

Iz Idrije, dne 27. aprila 1903. Stavbena družba v Idriji ni vsled konkurza prenehala, kakor se je ne prav informirani dopisovalec v eni zadnjih števil „Jednakopravnosti“ izrazil. Šla je prostovoljno v likvidacijo, ker se ji je

glavni živelj vzel, namreč zavarovanje poslopij proti požaru, vsled ukaza visokega ministerstva za notranje stvari.

Posestniki deležev dobili so celo svoto z obrestmi vred, vrneno. Po pokritju upravnih stroškov se je izročila še lepa svota, kot preostanek ubožnim zakladom idrijskega sodnijskega okraja, v roke župana g. D. Lapajnetu v Idriji. To resnici na ljubo!

Domače novice.

Dogodki na Hrvatskem. Danes prinašamo o povodu razburjenja na Hrvatskem uvodni članek iz peresa člana hrvatske stranke prava. Vsa Hrvatska je razburjena, vsak dan prinaša novih vestij o demonstracijah širom Hrvatske Hrvatska se vzbuja in nastopa za zakonita svoja prava. Vkljub bajonetom, ki se svetijo po vseh ulicah v Zagrebu, narašča razburjenje. Gibanje proti sedanjemu banu narašča vedno huje. Zaporji so prenapolnjeni aretiranih demonstrantov. Narod se je začel gibati po vsej kraljevini. V Križevcu, v Varašdinu, Karlovcu itd. so bile grozne demonstracije. Ljudstvo razbija mažarske napise. V Zagrebu so si dali mažaroni na mažarski kazini napraviti čvrsta železna vrata, ki so 40 cm. debela. Bansko palačo noč in dan čuva orožništvo. General Čanić je bil preteklega tedna baje trikrat na Dunaju, in pripoveduje se, da bode skoro ban Khuen Hedervary odstopil, ker je njemu nemogoče vzdržati red. Hrvaška se pripravlja na velike dogodke. V četrtek je bila v Markovi cerkvi v Zagrebu maša zadušnica za kmeta Pasarića, ki je bil ustreljen pri nemirih proti mažarski zastavi v Zaprešiču. Po maši so hrvatske dame demonstrirale po zagrebških ulicah. Pridružilo se jim je na tisoče občinstva, ki je navdušeno pelo „Lepa naša domovina“.

Katoliško narodna društva goriška imela bodo jutri dne 3. maja veliko slavje v Gorici. Slovensko katoliško delavsko društvo obhaja ta dan blagoslovljenje društvene zastave in slavnostno zborovanje v proslavo papeževega jubileja. Katoliško narodna društva po deželi so sklenila, udeležiti se mnogoštevilno slavnosti v Gorici. Tudi županstva odpošljejo svoja odposlanstva in različni pevski zbori bodo poveljevali slavnost. To bo znamenit dan za katoliško narodno misel na Goriškem. „Slovenska krščanskosocijalna zveza“ se tudi udeleži slavnosti po deputaciji z zastavo. Deputacija se odpelje iz Ljubljane danes ob polnoči.

Liberalna posojilnica. Iz ribniške doline se nam piše: Nekdo je poslal v „Slov. Narod“ z dne 14. t. m. iz Ribnice dopis, ki je tako imeniten, da ga je moral ponatisniti tudi „Rodoljub“. Dopisnik poroča, kako ugodno je končala liberalna ribniška posojilnica svoje zadnje upravno leto, da je imela čistega dobička okroglo

14.000 kron in da rezervni zakladi znašajo okroglo 80.000 kron. Nič nimamo proti temu, da liberallec hvali in se baha s svojimi zavodi, če tudi so denarni zavodi, saj ti jedino še nekako vzdržujejo liberalce na površju, posebno v našem sodnijskem okolišu, a neumestno se nam zdi, da porablja gospod dopisnik to priliko, udarjati po neljubih mu osebah. Saj je vendar smešno, če se dopisnik v jednom stavku baha, da stoji posojilnica na krepkih nogah, in se ji ni bati očitnih in prikritih protivnikov“ in če v drugem stavku že iztakne strah, pred katerim se treba tresti posojilnici! In kak je ta strah? Posojilnica „je trn v peti nekaterim duhovnikom in drugim, ki ne morejo ločiti svojega dobička od ljudske koristi.“ Gospod dopisnik, zakaj ne poveste imen, kateri so tisti „nekateri duhovniki in drugi, ki ne morejo ločiti svojega dobička od ljudske koristi. Ali ste morda res prepričani v dno svoje liberalne duše o tem, kar ste zapisali? In če ste prepričani, potem Vas le opozorim, da svojih besedij niste na pravo stran obrnili, — ko govorite namreč o dobičkaželjnosti nekaterih duhovnikov in drugih, kajti te „lepe“ lastnosti bi morda največ lahko našli med svojimi pristaši. A prišla je še večja skrb! Na shodu Marijine družbe, tako pišete, je baje kaplan nagovarjal pobožna dekleta, da naj vzamejo denar iz posojilnice rekoč: „prinesite ga nam, ker doboste ravno take obresti, kakor v posojilnici.“ In sedaj je gotovo v nevarnosti obstoj Vaše posojilnice, o kateri sami pišete, da je imela prometa 2,182,438 kron! Kako ste pač malenkostni, gosp. dopisnik, in omejeni, če Vas vznemirja „Čebelica“, ki jo ima Marijina družba. Storil-bi Vam pa že skoro krivico, saj niste omejeni, marveč duševno tako razsvitljeni, da gleda Vaša duša v daljno prihodnost, kajti shod Marijine družbe je bil na belo nedeljo t. j. 19. t. m., a Vi ste menda slišali že 10. t. m., t. j. 9 dnij prej, kaj se bo ondi govorilo. Dalje piše dopisnik o skrbi za ljudski denar, „da ne ve, rabijo le gospodje denar za škofove zavode ali katoliški teater v Ribnici, a dvomimo, da bi bil varen“. To dvoje torej bode v oči dopisnika, a prepričan naj bo, da se bo oboje napravilo brez njegovega sodelovanja, če tudi ne popolnoma brez njegove pomoči. Saj pomaga že s tem, da napada, ti napravi, po čemur mora vsak razsoden človek spoznati, da ste res dobri in ljudstvu v prid, ker liberallec že tako dobre stvari trpeti ne more. Slednjič preliva dopisnik solze, „boječ se polomov posojilnic in drugih gospodarskih zadržev“ in kaže na češke založne, pri katerih se množe polomi, vsled katerih tudi cerkev mnogo trpi.“ Boji se polomov posojilnic. Ker potem — tako sklepa — bi bile cerkve prazne, kakor nekje na Češkem, kjer je ljudstvo prišlo ob denar vsled poloma v hranilnici sv. Veclava v Pragi. Pač čudna bojazen! Res, prazne bi bile cerkve, če bi imeli ljudje tako čudne pojme o posvečevanju nedelje in o daritvi svete maše,

ne veš, a on — Bog mu daj dobro! — to vé.“

„Ali bomo kar pojedli te lepe stvari?“ vpraša Belly, poželjivo ogledovaje potico.

„Kajpak da, saj niso za drugega“, se zasmije Jack in sede na stol k mizi, da bi si odpočil za trenutek. Star in zdelan je bil videti. Globoko začrtane gube so mu razorale suhi obraz, ki ga je obdajal nad ušesi na vsaki strani šop snežnobelih las. A nosil se je ravno kot sveča z neko možatostjo, s katero je v vseh vzbujal spoštovanje. Čez nekaj časa vstane in položi roke na rame Timove. Ta plane hipoma kvišku.

„Dobro došli, Tim Daly!“ ga pozdravi Jack.

„Tako, ali ste že doma, Jack?“ In ko se popolnoma vzdrami, stisne staremu roko. „Pravzaprav sem mislil priti šele jutri, pa mi je bilo danes bolj pripravno.“

„Sedite sem k mizi!“ ga povabi Jack k sebi. „Najesti se moramo najpreje, in potem vam povem, čemu sem vas pozval sem.“

Nekoliko zmedena sta bila moža; skrivaj sta opazovala drug drugega, a beseda jima ni hotela gladko z jezika. Belly pa ni mislil na čisto nič drugega kot na okusno jed in pijačo. No poslednja mu je bila nekoliko kisla in zo-

perna, ker je ni bil navajen, a za silo je že potegnil tudi iz kozarca.

Po jedi prižgeta moža pipi, kateri sta pokadila tiho, Belly pa, ker so mu lezle že oči skupaj, si je poiskal posteljico.

Ko je dečko zaspal in jel po malem smrčati, je stopil Jack k ognjišču.

Prvi trenutek je nekoliko pomišljal, kot bi se boril sam s seboj, vzel nato iz stene kamen, sedel v luknjo v zid, privlekel iz nje usnjato možnjo in jo dejal na mizo. Tim Daly je rado vedno opazoval, ko je odvezoval možnjo in iztresel iz nje kup denarja, ki ga je razdelil v štiri dele po 50 dolarjev.

Vidno razburjen se obrne k Dalyju, rekoč: „S tem denarjem vam vrnem, kar si je bil izposodil nekaj pri vas moj sin Tom. A zato pa zahtevam, da prekličete razžaljive besede, s katerimi ste ga zmerjali.“

„Ne vem, kaj mislite“, odvrne Daly v zadregi.

„O, dobro veste. Ali mi niste posodili 200 dolarjev?“

„Da.“

„In ali niste rekli meni takrat, ko je izdihal: „Slepar — tega sploh ne upam, da mi bo

kdo vrnil!“ Prav tako ste rekli, ko je umiral moj ubogi sin.“

Pijan sem bil“, se opravičuje Daly.

„In jaz, jaz sem bil tudi pijan“, mu ugovarja Jack, silno razburjen, „pijan samih skrbi in žalosti vsled svojega edinega otroka. Danes vam plačujem njegov dolg, Tim Daly, do zadnjega vinarja, a pri Bogu vas zaratim, da prekličete in rečete, da je bil rajni pošten človek. Pet let sem težko delal, da vrnem zopet sinu čast. Tu imate vse, in ko bi moral umreti še nocoj, bi lahko umrl.“

„Tako — zato ste me poklicali sem?“ pravi Daly in opazuje dečka, ki se je zibal v sladkih sanjah.

„Da, ker vam hočem plačati sam“, odvrne stari. „Sicer je to vse, kar imam, a za ubogega sinka dam rad vse.“

„A kaj bo z onimle malčkom?“

„Z Bellyjem? Ej, ta bo moral delati kot je delal in še dela njegov ded.“

„Toda teh dve sto dolarjev bi mu vendar nekoliko pomagalo“, meni Daly.

„Ti niso zanj“, ga zavrne stari odločno.

„Nate, vzemite svoj denar in prekličite.“

Zopet je pogledal Daly na posteljo, kjer je spaval Belly in nato se je ozrl na svetle denarje.

kakor jih imajo nekateri Vaši somišljeniki! Gospod dopisnik, če Vam je pri srcu res ljudski blagor, zakaj se veselite s svojimi pristaši vsakega nereda v kakem konsumu, ali pa kaki posojilnici in hranilnici? Da, g. dopisnik, imate skrb za blagor, a ne za blagor ljudstva kot takega, marveč le za blagor nekaj denarnih mogočnejšev, o čemur priča tudi Vaša skrb za posojilnico, o kateri pač veste, saj ste baje v tesni svezi z njo, da ni ljudska, ker je v rokah samih bogatih trgovcev in — če hočete — tudi par uradnikov. In potem le še „farbajte“ ljudstvo in pišite na dolgo in široko, da je za ljudstvo koristna taka zadruga in posojilnica, pri kateri pa ljudstvo ne more odločevati. Če se tudi bahate, da je do sedaj darovala posojilnica 20.000 v dobrodelne in občekoristne namene, vendar povdarjamo, da kmečko ljudstvo ribniške doline ni imelo kaj koristi od tega, pač pa nekateri privilegirani sloji. In to je ljudstvo sprevidelo in — Vi se bojite!

Poročil se bo prihodnji ponedeljek v Radovljici c. kr. davčni pristav g. R. Mlejnik z gđc. Emilijo Cerovšek. Čestitamo!

Prvi maj se je v Ljubljani za socialno demokracijo kilavo izvršil. Na shodu v kazini ni bilo niti 100 oseb.

Umril je 27. aprila zjutraj ob treh veleč. gosp. zlatomašnik Jožef Kerčon, kn. škofijski duh. svetnik, znani nabožni pisatelj in poseben častilec Marijin. Rojen je bil v Šmarji 3. okt. 1821., v duhovnika posvečen 2. avgusta 1846. služboval je pol leta kot subsidijar v Št. Vidu nad Ljubljano, potem 16 let kot katehet pri Uršulinah v Škofji Loki in od leta 1864. kot župnik v Predosljih. Pogreb je bil 29. aprila dopoldne ob pol 10. uri. N. v m. p.

Celjski in brežiški nemški lopovi. Večjih falotov ni v celi Srednji Evropi nego so spodnještajerski Nemčurji. Na drugem mestu poročamo, kako so se peljali iz Celja v Brežice z godbo vred Slovence zasramovat. Pa to še ni višek njih propalosti. Najeli so nekaj pijanih hlapcev ki so blizu „Narodnega doma“ živijo klicali. Na ta klic, ki so si ga bili najeli, djali so pa, da se morajo nad Slovenci maščevati in so obsuli s kamenjem „Narodni dom“. In na vse zadnje kličejo še oblasti na pomoč, kakor da bi bili oni, ki so se iz Celja peljali Slovence zasramovat, nedolžna jagneta. Z ozirom na stike celjskih sodišč s provzročitelji tega izgreda smo pač jako radovedni, kdo se bode poveril s preiskavo. Hudomušneži pravijo, da ali Morak ali Dučar ali Markhl.

Drobne novice. V Dobropoljah je umrl 29. aprila načelnik posojilnice g. Franc Znidaršič iz Podgorice. Bil je mož, vzgledno krščanskega življenja in delovanja. Poleg drugih legatov je volil tudi 100 kron za prispevek k stipendijam, ki naj se ustanove za otroke posojilničarjev in zadrugarjev, ki bi se odgajali v škofovih zavodih. Počivaj v miru! — Gospodarska zveza v Istri

se je osnovala v Pulju. Doslej je k tej zvezi pristopilo 19 zadrug. — Deželna preskuševalna vinska klet se je otvorila te dni v Ljubljani. Klet se nahaja pred kavarno „Evropo“. — Te dni je odpotoval v Ameriko od tukajšnjega kolodvora neki 75 let stari mož. — Te dni gostuje Slovenka Vela Nigrin, članica srbskega kraljevega gledališča v Belemgradu, na češkem narodnem gledališču v Pragi. — V Samassovi livarni je bilo te dni posvečenih 23 zvonov. — Tele z 8 nogami je poslal g. Rot iz Žage pri Bovcu za goriški deželni muzej. — Češko slovenski akademiški krožek se je ustanovil sredi Češke podružnice v Pragi. — Nova podružnica „Slovenskega planinskega društva“ se snuje v Ajdovščini za okraja Ajdovski in Vipavski. — Koroški zdravniki so prišli v nasprotstvo z dež. vlado. Zato so odborniki zdravniške komore odložili svoja mesta. — V Kamnigoricu se je obesil kajzar Jernej Kapus. — Kakor čujemo, pride v Ljubljano nadvojvoda Josip Ferdinand k 27. pešpolku te dni in bo stanoval v Pongračevi hiši, Turjaški trg. Nadvojvoda je služil prejšnji čas kot stotnik že pri 17. pešpolku v Celovcu Častno stražo, ki mu pristojna, je baje odklonil. — Umrila je v hiralnici usmiljenka s. Hilda Sojar. — Himno Slovincem je zložil ruski pesnik Sokolov v St. Peterburgu. On sniva o jugu in na misel mu pridejo Slovenci, kateri govore skoro ruski jezik. On pomiluje žalostno usodo Slovencev ter pozdravlja Adrijo, Savo, Triglav in Kranjsko.

Najnovejše vesti.

Zagreb. V Glogovnici so bili predvčerajšnjim veliki nemiri. Priti je moralo tja vojaštvo.

Gradec. Povodom 1. majnika je pred tovarno Braudtner & Robattin, v kateri so delavci delali, prišlo do velikih nemirov. Demonstriralo je 1000 delavcev, ki so pobili vsa okna na tovarni. Došlo policijo so delavci ometavali s kamenjem. Dva policista sta težko ranjena. Ko so opoludne šli iz tovarne Lapp delavci, ki niso praznovali 1. maja, so jih socialni demokratje obmetavali s kamenjem.

Brescia. V občini Vobarno so fantje pri poroki Katarine Zaberni streljali iz pušk. En strel je zadel nevesto, ki se je mrtva zgrudila.

Berolin. Cesar Viljem je odpotoval v Rim.

Berolin. Deladajalci so izvršili svojo grožnjo in pet dni ne dajo dela tistim delavcem, ki so praznovali 1. maj.

Okolu sveta.

Slovenska zveza za Hrvate. Včeraj so poslanci „Slovenske zveze“ stavili v državnem zboru interpelacijo na ministerskega predsednika v zadevi dogodkov na Hrvatskem in sicer:

„Ker sem izpregovoril nekoč v pijanosti par besedi, zato me zmerjate vedno?“ nadaljuje Daly. „Poslušajte torej. Toma sem spoštoval in ga spoštujem kot samega sebe, in kar sem govoril o njem, vse prekličem. Kdor si drzne kaj slabega govoriti o Tomu, temu zavijem vrat. Denar pa je Bellyjev.“

Glasno vpitje je vzdramilo dečka. Sedel je na posteljici in zrl začudeno sedaj deda, sedaj strica.

„Torej prisezite, da je bil moj Tom poštenjak in ne goljuf!“

„Prisezam.“

„In denar, pravite, pustite Bellyju?“

„Da, njegovo je vse. Bog blagoslovi dečka!“ Žarek veselja je obsijal nagubano dedovo lice. Iznova je nalil kozarca, vlil nekaj kapljic v tretji kozarec in ga dal vnučku.

„Na, mali, pij!“ je rekel ded ginjen. „Za čast tvojega očeta se gre.“

Mali je prijel kozarec z obema rokama in in ga izpraznil v enem požirku, moža sta ga pa zadovoljno gledala.

so li ministerskemu predsedniku znani ti dogodki, pri katerih popolnoma protipostavno nastopa vojaštvo in ako so mu znani, ali hoče na te razmere, ki slabe vpliv države in njen morbitni nastop z ozirom na dogodke na Balkanu, z ministrom zunanjih stvari grofom Goluchovskim vse storiti, da se odpravijo vzroki teh razmer, ki sramote državo. Nadalje so stavili interpelacijo na domobranskega ministra, ako mu je znano, da vojaštvo postopa protipostavno za protipostavne mažarske napise na Hrvatskem in če je najvišji poveljnik vojske, cesar informiran o teh zadevah, pri katerih igra vojaštvo tako žalostno ulogo, in če je minister pripravljen storiti vse, da cesar z ozirom na te dogodke izda odlok, katerega hrvatski narod s polno pravico pričakuje.

V državnem zboru je bila včeraj sprejeta predloga o odpovedi trgovske pogodbe s Srbijo.

Mladočehi so sklenili, da ne bodo obstruirali v državnem zboru.

Macedonski dogodki. Iz Stare Srbije in Albanije prihajajo jako resne vesti. Po teh poročilih lahko pride vsak trenutek do klanja kristjanov. Nič ne koristi, da so v nekaterih krajih, kjer so Albanci najbolj grozili, zbrani turški vojaki. Albanci se potegujejo nazaj in ropajo kristjanske vasi. Sedaj je nad 60.000 Albancev oboroženih. Vsled grozečega nastopanja Albancev se je izvršitev reform ustavila. Albanci se zbirajo v gorah in čakajo, kaj sklene njihov vojni svet. Tudi vstaške čete nadaljujejo svoje delovanje, če tudi letos ne bruhne na dan splošni vstanek. Vsak dan se poroča o novih zmagah čet Boris Sarafova. V Carigradu se zelo boje za sultanovo življenje. V posadki sultanove palače so sami Albanci, ki bi utegnili nastopiti proti sultanu, ako bi ostro nastopal proti vstaškim Albancem. V Carigradu so zaprli 200 albanskih odličnjakov, ker so na sumu, da so v tesni zvezi z agitatorji. Pri Solunu so vstaši z dinamitom razgnali v zrak neki vojaški vlak, v Solunu samem pa so pognali v zrak filijalko otomanske banke. Na raznih krajih mesta se je zgodilo nad 50 eksplozij. Mnogo oseb je mrtvih in ranjenih. V mestu vlada silno razburjenje.

Kulturni boj na Francoskem. Nedavno so na Francoskem s silo zaprli veliko kartuzijansko tovarno likerjev in izgnali tamkaj nahajajoče se kartuzijance. V ta namen odpotovala sta tjakaj dva eskadrona konjikov. Ko so vojaki dospeli pred kartuzijanski samostan, našli so tam veliko množico demonstrantov, ki so vsklikali proti Combesu in vladi in obmetavali vojake s kamenjem. Vojakom se je slednjič vendar posročilo razgnati množico. Uhod v samostan in v cerkev so morali s silo odpreti in istotako so tudi se silo izgnali kartuzijance, ki so bili zbrani v cerkvi. Slednjič so samostan in cerkev zaprli in uradno zapečatili. Taka je svoboda v republikli.

Protizidovski nemiri v Galiciji. V Uhnovu v Galiciji je začelo na več krajih istodobno goret. Raznesla se je govornica, da so zanetili židje iz maščevanja. Kmetje so na to udrli v židovske hiše, podrli okna in razbili vse, kar jim je prišlo pod roke. Židje so jo prestrašeni popihali, kmetje pa za njimi. Orožniki niso mogli ničesar opraviti, ter so morali pozvati vojaštvo, ki je naredilo mir. Pričakujejo novih nemirov.

Angleški kralj je te dni obiskal sv. očeta v Rimu. 25 minut sta bila čisto sama. Kralj je bil svoj čas framon, zato je umevno, da je framonstvo radi tega silno poparjeno.

H katoliški veri je na Angleškem pristopilo 70 pastorjev in več drugih učenjakov. Narodi se vračajo k Rimu.

Pot okolu sveta na kameli. Iz Petrograda se poroča: Brata Arsen in Pavel Draginar sta nastopila pot okolu sveta na kameli in upata, da se tekom enega leta zopet povrneta v Petrograd. Gre se pri tem za stavo 20.000 rubljev. Živež si bota prislužila na potu z godbo.

Kako snubijo različni stanovi. Diplomatsnubi: „Gospodična, ustvariva mej seboj večno zvezo“. Vojak: „Ti si mojemu srcu zadala nezdravljivo rano, prišla si in zmagala si“. Vrtnar: „Samo besedica iz Tvojih ust in najina pot skozi

Mikalo ga je, a v srcu se mu je vzbudilo neko čuvstvo, ki je bilo še močnejše, kot njegova lakomnost — sramoval se je pred poštenim starcem.

„Ne smete tako misliti o meni!“ pravi Daly nekoliko užaljen.

„Drugega ne mislim, kot da ste trdrsrčen človek“, odgovori stari mirno.

Daly pljune krepko v ogenj na ognjišče.

„Hm, tako zloben dečko pa nisem“, vzklikne jezen, „Menite, da bom vzel otroku denar izpred ust? Bog me varuj tega greha! Ni enega centa ne vzamem od tega, kar je otrokovo, kar je tega ljubkega deteta, ki me je vzprejel in mi stregel tako ljubeznivo, in ki mi je potisnil pod vzglavje svojo lastno blazinico. Denar obdržite za malega dečka. Potreboval ga bo še, jaz se ga ne dotaknem.“

„Toda to je vaše“, pravi Jack trdovratno, „to je za čast umrlega mi sina.“

Daly plane razkačen kvišku. Urno pomete denar v mošnjo ter jo vrže z vso silo zopet na mizo, da je glasno zažvenketalo. „Samo še eno besedo“, je vpil, „in vse vržem na ogenj.“

Tudi Jack je vstal. Moža sta si stala nasproti, zroč si iz oči v oči.

življenje je posuta s cveticami“. Zidar: „Zidajva skupaj najino hišico“. Mornar: „Pri tebi najdem zatočišče proti vseh viharjem“. Kočijaž: „Vslisi me, in vedno boš vodila vajeti“. Juvelir: „Najino zvezo naj veže zlata veriga“. Učenjak: „Naj proučim Tvoje srce in naj berem svojo srečo v Tvojih očeh“. Restavrater: „Ti napolnuješ kupo mojega življenja do vrha“. Kipar: „Ako ni Tvoje srce kamenito, pusti, da prebiva v njem moja podoba“. Pek: „Ali hočeš deliti moj kruh z menoj v žalosti in veselju?“ Izdelovalec mila: „Ti boš luč mojega življenja“.

GLASNIK.

Gmotno stanje delavstva v vevški papirnici.

Marljivi in vestni odbor krščansko socialnega strokovnega društva v Vevčah je po svojih zaupnikih sestavil natančno statistiko o delavskih plačilnih razmerah v papirnici. Pregled obsega podatke pri 511 delavcih. O gmotnem stališču nadzorovalnega osebja in uradništva se niso vršile poizvedbe. Mi moramo le pohvalno omeniti vstrajnost in potrpežljivost zaupnikov kršč. delavstva v Vevčah, ker so delavci sami sestavili o svojih razmerah tako natančno in pregledno sliko. Vsa čast v tem oziru gre pred vsem tovarišu Jerihi. Priporočamo tudi drugim delavskim društvom, naj nabirajo statističke podatke, ker suhe številke bolj dokazujejo bedni položaj delavstva, kakor vse drugo. Statistika je sledeča:

obleko, stanovanje in kurjavo bi odpadlo 60 h — tako dreostaja za hrano 1 K 50 h. Za hrano pride torej v družini s petimi osebami na eno osebo 31 h. Ali je mogoče v družinah, kjer je treba vsako stvar kupiti, živiti tudi le otroka s 16 krajcarji na dan? Ali naj delavec, ki ima težko delo, povžije vsak dan samo malo kave in kruha — saj kaj drugega si za te vinarje revež itak ne more kupiti. Tako je stališče delavca povprečno; v resnici pa je le 12. del vseh delavcev tako plačanih — enajst, dvanajsti pa ima dokaj nižje plačilo — tako, da v marsikteri družini, zlasti če je več otrok, pride na posameznika za hrano komaj 16—20 h na dan. To velja seveda samo za navadne razmere. Če pa zbolí eden ali drugi družinski ud, žena ali otrok — s čim naj revež-delavec postreže bolniku? Razvidno je torej, da se delavstvu mora pomagati! In kdo naj pomaga? Država je dolžna poseči vmes! Ona država, ki priznava vsakemu pravico ženitve, je dosledno tudi dolžna skrbeti za to, da se družinsko življenje more dostojno razvijati — sicer bo stalo v kratkem pred svetom velikansko število beračev z žuljavimi rokami, beračev, ki niso nikdar beraške palice zaslužili, temveč jim jo je v roke potisnil judovski kapitalizem in brezbriznost liberalno navdahnjenih voditeljev države. Torej: pomoči in hitre pomoči potrebuje delavstvo! — Pomoči pa si more delavstvo samo s tem, da v najobilnejšem številu stopa v krščanska delavska društva, izvršuje svoje dolžnosti kot član in se povsod poteguje za svoje koristi. Lep vzgled odločnosti naj nam vedno ostanejo tudi nadalje vrli vevški krščansko socialni delavci.

tudi priboril državljskih pravic, da se spremene zakoni, bo lahko si pridobil splošno in enako volivno pravico, katero ravno naši poslanci tako nujno zahtevajo. (Splošno pritrjevanje.) Naš klic bodi: Delavci, organizujte se v strokovnih društvih, ven s splošno in enako volivno pravico. — Č. g. kaplan Rihar je potem v kratkih besedah odgovarjal na napade „Rudečega praporja“. Priporočal je združenje delavcev na krščanski podlagi, kajti, ako Gospod ne zida hiše, zastoj se trudijo tisti, ki jo zidajo. Tako je tudi z organizacijo. Zastoj je trud za organizacijo, ako organizacija nima trdne verske podlage. — Gosp. Jeriha je potem pokazal slučaj, koder nekemu članu, ki je bil po 20-tedenski bolezni odslovljen iz tovarne, ni mogel nihče pomagati, strokovno društvo pa mu je le slednjič dobilo zopet delo v tovarni. — Gospod Moškerc je potem člane navduševal za boj v dosego delavskih pravic. — Slednjič je še prečastiti gospod kaplan Rihar v kratkih besedah priporočal, naj društvo stopi k dunajski državni zvezi, kar se je tudi sprejelo. Ko je predsednik Jeriha zaključil shod, so pa vrli pevci in pevke zapeli nekaj ljubkih pesmi. Delavci člani so se potem z zadovoljstvom razšli, veseleč se, da njih krščansko-socialna demokracija tako lepo napreduje.

Vevški vpičarji se zopet jeze nad č. g. kaplanom Riharjem vsled našega sobotnega članka. Njihova jeza je popolnoma neopravičena. Na uho jim povemo, da z dotičnim člankom g. Rihar ni v prav nikaki zvezi, ni dal nam ne podatkov in tudi spisal ga ni. V Vevčah je dovolj krščanskih delavcev, ki so jim sleparije vpičarjev in njihovi surovi nastopi dovolj znani. Naj se vpičarji le še pripravijo, ker gradiva imamo še dovolj pripravljenega.

K državni zvezi krščanskih delavskih zvez avstrijskih pristopila je „Slov. kršč. soc. zveza“ s svojima delavskima oddelkoma v Ljubljani, kakor tudi krščansko soc. strokovno društvo papirnih delavcev v Vevčah.

Na Šmarno goro poleti „Zveza“ letos dne 7. junija. Več o tem priobčimo.

Novo obrtno sodišče se ustanovi v Trstu. Tudi v Ljubljani bi je potrebovali.

Socialni demokrati kot delodajalec. Uradniki splošne bolniške blagajne na Dunaju že več let zahtevajo zvišanje plač in znižanje uradnih ur. Načelstvo, ki obstoji iz najodličnejših (?) sodrugov pa nikakor neče zboljšati prav nič bednega položaja svojih uslužbencev, marveč zmerja in psuje svoje uslužbence kot najbolj umazani delavski izkoriščevalci z lenuhi in drugimi krasnimi psovkami. Celo socialnodemoratiškim listom je postopanje sodrugov postalo preveč in prav resno napadajo socialno demokratiško načelstvo. S tem se potrdi istinost, da so socialni demokratje nedosegljivi v zahtevah, ki se tičejo drugih, da pa tam, kjer so sami delodajalci, prekašajo v umazariji in izkoriščevanju najhujšega in najbolj umazanega juda.

Dvorni socialni demokrat. Med sodrugi dobimo razne ljudi, toda brez dvojbe vse prekaša s svojimi „nazori“ o ministerskih plačah heški socialno demokratiški deželni poslanec Ulrich. Nedavno se mu je v postavodajalni zbornici očitalo, da je bolj dinastiški nego kralj in prostovoljni vladni komisar. Vedno nastopa za najvišje uradniške plače. In kaj je odgovoril na ta očitjanja sodrug Ulrich? Odgovoril je sledeče: Zabavljanje proti visokim plačam provzročuje znana kmečka zavist. Ministerska plača ubogih 12.000 markic je nezadostna. Noben človek na svetu in tudi jaz bi ne mogel za tako beraško plačo izvrševati posle ministra. Zlobneži trde, da so njegovo dinastiško čutstvo in prijaznost do visokih plač prouzročile dobre jedi, ki jih dobi na dvornih obedih, kamor je seveda mnogokrat vabljen.

Ozirom na invazijo inozemskih delavcev v Trstu, oziroma izključenje domačih, piše „Politik“: Na sposobnost tujih delavcev se niti ne gleda. Importiranim Italijanom se odpušča tudi najpovršnejše delo, če tudi se s tem vsa dela

Dnevni delavec zaslužek znaša	Število delavcev po navedenem dnevnem zaslužku		Skupni zaslužek znaša pri navedenih delavcih	Po stanu so navedeni delavci		Od tega zaslužka odpade povprečno na dan za						Skupni dnevni odpadek	Ostane torej delavcu za hrano ozir. da preživi svojo rodovino		
	K	h		K	h	obleko		stanovanje		kurjavo			K	h	
	ne-oženjeni	oženjeni		K	h	K	h	K	h	K	h		K	h	
—	90	1	4	—	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	30
1	—	50	78	50	—	49	1	—	—	—	—	—	—	—	40
1	10	77	118	84	70	71	6	—	—	—	—	—	—	—	50
1	20	84	143	100	80	84	—	—	—	—	—	—	—	—	60
1	30	17	25	22	10	15	2	—	—	—	—	—	—	—	70
1	40	8	10	11	20	8	—	—	—	—	—	—	—	—	80
1	60	2	15	3	20	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
1	70	54	102	91	80	44	10	—	—	—	—	—	—	—	1
1	80	8	19	14	40	5	3	—	—	—	—	—	—	—	1
1	90	71	249	134	90	24	47	—	—	—	—	—	—	—	1
2	—	48	212	96	—	8	40	—	—	—	—	—	—	—	1
2	10	7	38	14	70	1	6	—	—	—	—	—	—	—	1
2	20	44	197	96	80	6	38	—	24	—	16	—	20	—	60
2	30	3	8	6	90	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
2	40	5	18	12	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	1
2	50	2	10	5	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
2	60	7	31	18	20	—	7	—	—	—	—	—	—	—	2
2	70	1	2	2	70	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
2	80	4	15	11	20	1	3	—	—	—	—	—	—	—	2
3	—	8	49	24	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	2
3	10	1	3	3	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
3	20	2	9	6	40	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
3	40	1	4	3	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
3	60	1	5	3	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3
3	80	3	14	11	40	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
4	—	2	16	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3
Skupaj		511	1394	837	40	318	193								

Dnevno stalno plačo ne glede na to, koliko posamezni delavec naredi, ima 297 oseb, na akord dela pa 214 oseb. K tej statistiki pripomnimo, da so tudi delavci, ki morajo s svojim zaslužkom preživeti 8 oseb. Sodi se torej lahko, kak je gmotni položaj pri teh revežih. Ako mu n. pr. preostane od zporaj omenjenih 60 vinarjev, ki jih izda na stanovanji, obleki in kurjavi, še 1 K 20 vin., tako pride na posamezno osebo 7½ krajcarjev ali 15 vinarjev za hrano in drugo. Pri takih plačah je brezdvobeno življenje težko in številke vpijejo v nebo in kažejo, s kako pičlim zaslužkom mora preživeti delavec sebe in svojo družino in v kaki bedi živi med tem, ko se bogati judovski gospodarji maste in rede iz delavskih žuljev.

Povprečno stališče delavcev v vevški tovarni je torej sledeče: Zaslužek povprečno znaša 2 K 29 h na dan na osebo. Če je delavec oženjen, računimo povprečno družino na pet oseb. Za

Delavske drobtine.

Shod strokovnega društva papirnih delavcev v Vevčah se je vršil dne 26. aprila na dvorišču „Društvenega Doma“ v Vevčah ob lepem številu članov. G. L. Puhar je v lepi besedi kratko pojasnjeval delavsko bedo, kazal na velike krivice delodajalcev, ki na brezverski način smatrajo delavca za sužnja in ga do konca izkoriščajo. Kazal je na krivico zakonov, ki so jih napravili liberalni kapitalisti in židje. Povdarjal je korist papeževe okrožnice „Rerum novarum“ in slednjič zaklical vsem onim prijateljem delavstva, ki se trudijo in potegujejo za delavske pravice navdušeni „Živijo“ — Gospod Gostinčar je povdarjal velik pomen strokovnih društev. Delavec si ne bo prej opomogel, dokler ne bo združen v strokovnih društvih in zvezah. Potom strokovnih društev si bo delavec opomogel, po strokovnih društvih si

močno podražujejo. Tako se je zgodilo na istrski cesti, tako na gradnji v pristaniščih, tako se godi na vseh delih, ki jih izvršujejo Italijani. Domači delavci ne morejo dobiti dela, dočim daje Trst dela tisočim inozemcem iz Italije! Država in dežela zahtevati od domačih prebivalcev davke, isti morajo služiti v vojski, ali delo in zaslužek se jim vzkrčujeta, to je določeno samo za inozemce, ki tu niti ne plačujejo davkov, niti ne služijo v vojski. In avstrijska vlada molči k temu, proti takim vnebovpijočim razmeram se noče dvigniti nobena roka! Kje drugje bi bilo kaj takega nemogoče!

Delavsko posredovalnico za mestne delavce so ustanovili v Berlinu. Mestni delavci, ki se odpuste, se morajo takoj javiti pri posredovalnici za mestne delavce, kjer se jim po možnosti nakaže delo v kakem drugem oddelku. Pri velikem številu mestnih delavcev v Berlinu, ki delajo pri raznih mestnih oddelkih, je čisto naravno, da se mora, ko se kako delo izvrši, veliko število delavcev odpustiti, med tem ko je v drugih oddelkih vedno praznih več delavskih mest. Prazna mesta se morajo takoj telefonično naznaniti posredovalnici. Slično posredovalnico za delavce ima tudi bavarska državna železnica.

Razpor med laško socialno demokracijo. Socijalistiški državni poslanec Turatti je priobčil zelo ojster članek proti stranki, v katerem očita stranki, da ni ničesar storila v preprečje nesrečene generalne stavke. Nadalje napada Turatti strankino vodstvo in mu očita, da je kapituliralo pred revolucionarno manjšino in izdalo strankarski list „Avanti“ revolucionarnemu socijalistiškemu poslancu Ferriju. Splošno se sodi, da se socialna demokracija v Italiji vsled tega razdvoji, ker razpor med revolucionarnimi in zmernejšimi sloji traja že dalje časa v italijanski socialni demokraciji.

IX. mednarodni protialkoholni kongres v Bremenu se je končal z jako hrupno sejo. Posvetovanja sama so jako malo koristila stvari. Razdor, ki loči popolne abstinate in prijatelje zmernosti se je poostiril. Žalostno je, da popolni abstinentje vodijo hujši boj proti prijateljem zmernosti, nego ga vodijo proti notoriškim pijancem. Vso čast popolnim abstinentom, toda ako mislijo, da bodo sprebrnili k svojim nazorom ves svet, se jako motijo. Prav ničesar pa ne bodo dosegli, če celo nečejo pripoznati eksistenčne pravice gibanju za zmernost. Obžalovanja vredno je nadalje tudi, da so se na kongresu pokazali protiverski in socialnodemokraški uplivi. Neumnost pa je, kar se je na kongresu trdilo, da je pivo bolj škodljivo kakor žganje, in še neumnije, da se je proti zagovornikom piva najbrutalnejše nastopalo. Način razprav, ki je bil na tem kongresu običajen, pač dobri stvari ne koristi, rajše škoduje, ker se smeši vse gibanje!

Spominjajte se ljudskega sklada!

Ženitna ponudba.

Oženiti se želi c. kr. uradnik, udovec, ki ima štiri otroke, s priprosto in prijazno gospodično od 30 do 40 let, ki bo lepo ravnala z otroci. Glavna stvar dobro srce.

Prijazne ponudbe, če mogoče s fotografijo, pod šifro „Dobro srce“ poste restante Trst.

10 3-3

Dne 7. junija na Šmarno goro!

Špecerijsko in železno blago, barve i. t. d.

6 12-7 prodaja po ceni

Franc Omersa v Kranju.

Blag. gosp.
Gabrijel Piccoli

lekar

dvorni založnik Nj. svet. papeža
Leona XIII.

v Ljubljani.

Potrjujem prejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero morem najtopleje vsakomur priporočati, kajti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izbornu učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

KRMN, dne 13. maja 1897.

Miroslav Leitner
c. kr. davčni blagajnik

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strasoldo (Primorsko), 6. marca 1898.

IV. 40 10-9

Karel grof Strasoldo.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-13 prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefetovi prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Zahvala.

Hvaležna za tolike izraze sočutja in tako mnogobrojno udeležbo pri pogrebu najinega preljubljenega očeta g.

Ivana Tiringer

izrekava prisrčno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem in slavnemu meščanstvu, katero je skazalo tako obilno svojo ljubezen predragemu pokojniku. Posebno pa se še zahvaljuje č. g. Fr. Žvan-u za duhovno pomoč, preblagor. g. c. kr. gimn. rav. Jos. Hubad-u, veleuč. gg. dor. Fr. Perne-tu in Alfonzu Levičnik-u, blagor. g. Jos. Hudovernig-u iz Ljubljane in sploh vsem p. n. gospem in gospodom za izkazano čast na očetovem za njem potu.

Priporočava blagega pokojnika še nadalje vsem znancem in zlasti še jaz svojim duhovnim sobratom v pobožen spomin.

V Kranju, 22. aprila 1903.

Ivan Tiringer,
kapelan.

Marija.
11 1-1

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvirnih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

